

Josef Feit

1 Kongenitální anomálie sleziny

Časté jsou akcesorní sleziny, zpravidla drobné kulovité útvary velikosti hrášku, nacházející se v ligamentum gastroduodenale, pankreatu, omentu i jinde. Histologicky odpovídají slezině, jsou funkční a mohou převzít funkci sleziny po splenektomii, což může být někdy výhodné a někdy ne (pokud se slezina provádí při některých anemích, jako je sférocytóza nebo idiopatická trombocytopenická purpura).

Podobně může dojít k usazení a přežívání fragmentů sleziny po traumatické ruptuře sleziny.

Absence sleziny nebo naopak polysplenie je součástí některých kongenitálních malformací (situs inversus a jiné).

2 Splenomegalie

ÚVOD

Splenomegalie je zvětšení sleziny. V praxi dosahuje různého stupně. Největšího zvětšení dosahuje slezina při infiltraci myelózou nebo maligním lymfomem. Komplikací splenomegalie je ruptura sleziny.

KLASIFIKACE

- infekce
 - sepsa různého původu
 - infekční mononukleóza
 - malárie
 - toxoplasmóza
 - leishmaniáza
 - a další mikrobiální a protozoální choroby
- kongestivní splenomegalie
 - selhávání pravé komory
 - jaterní cirrhóza
 - trombóza portální vény nebo v. lienalis
- maligní lymfomy
 - Hodgkinova choroba
 - nonhodgkinské lymfomy a leukemie
- hematogenní tumory a proliferace
 - myeloproliferativní syndrom
 - chronická myeloická leukemie
- reaktivní změny při hemolytických anemiích
- extramedulární hemopoëza
- autoimunitní záněty
 - revmatoidní arthritis
 - lupus erythematoses
- metabolické choroby se střádáním
 - Gaucherova choroba
 - Nieman Pickova choroba
 - mukopolysacharidózy
 - amyloidóza
- primární tumory a cysty sleziny

2.1 Kongestivní splenomegalie

Při venostáze, akutní (zpravidla mírné zvětšení charakterizované výrazným překrvněním) a chronické (dopravázené různým stupněm fibrózy). Histologicky dominuje červená pulpa; bílá pulpa bývá úzká. Vzhledem k venostáze dochází k ischemii, destrukci erytrocytů a sideróze (siderotická Gamni-Gamnova tělíska): hypersplenismus.

3 Infarkty sleziny

ETIOLOGIE

- thrombembolizace
 - septická
 - * akutní endokarditis
 - * endokarditis při umělých chlopních
 - blandní
 - * subakutní endokarditis
 - * infarkt myokardu
 - * stenóza mitrální chlopně
- nádorová infiltrace při leukemích a lymfomech
- při těžké kongesci

KLINIKA

Infarkty sleziny jsou zpravidla klinicky němé.
(obr.)

MAKROSKOPICKÝ NÁLEZ

- mapovitá ložiska různého rozsahu, žlutavé barvy
- v pozdějších fázích jizvení
- při leukemické infiltraci vzniká obraz porfyrové sleziny

HISTOLOGIE

Nález odpovídá nekróze s prokrvácením, ztrátou struktury, později se objevuje fibróza.
(obr.)

4 Slezina při sepsi

KLINIKA

Při septickém stavu je slezina zvětšená, se zvýšeným sklonem k ruptuře. Při chronické sepsi se objevuje fibróza.
(obr.)

MAKROSKOPICKÝ NÁLEZ

Při sepsi je slezina zvětšená, pulpa sleziny je měkká, nožem se stírá.
(obr.)

HISTOLOGIE

V červené pulpě je různé, často značné množství neutrofilů (splenitis septica).
(obr.)

5 Ruptura sleziny

Vzniká při splenomegaliích, buď náhlých, nebo rozsáhlých (kongesce, malárie, infiltrace při leukemii). Dále samozřejmě při traumatech.

(obr.)

Nastává rozsáhlé peritoneální krvácení, hemoragický šok a smrt. Terapie je chirurgická (splenektomie).

(obr.)

Po splenektomii mírají pacienti větší sklon k septickým epizodám.

(obr.)

6 Perisplenitis pseudocartilaginea

KLINIKA

- často se vyskytující změna sleziny
- klinicky bezvýznamná
- význam může mít velmi vzácná generalizovaná forma (polevové orgány)

MAKROSKOPICKÝ NÁLEZ

Na pouzdře sleziny jsou tuhé, šedobílé povlaky různého rozsahu.

(obr.)

HISTOLOGIE

Hyalinní degenerace pouzdra nadledviny (speciální barvení jsou negativní).

(obr.)

7 Sideróza sleziny

ETIOLOGIE

Sideróza sleziny nastává při primární hemochromatóze nebo sekundárně po opakování krevních transfuzí (zejména při hemolytických anemiích).

(obr.)

MAKROSKOPICKÝ NÁLEZ

Slezina je rezavé barvy, makroskopicky i mikroskopicky dává pozitivní Perlsovou reakci na berlínskou modř.

(obr.)

8 Tumory sleziny

Tumory sleziny jsou vzácné. Nejčastější jsou sekundární infiltrace při lymfomech a leukemiích.

(obr.)

Primární tumory jsou velmi vzácné: hemangiomy, hemangiosarkom, primární maligní lymfomy sleziny.

(obr.)

Metastázy jiných tumorů (zejména epitheliálních) jsou ve slezině vzácné, slezina je zpravidla bez metastáz i při generalizovaných tumorech břišní dutiny s karcinózou peritonea a mnohočetnou infiltrací jater.

(obr.)